

פרי קודש היולאים

לעילוי נשמת
רבי חיים יחזקאל ב"ר
נחמי" לאזאר ע"ה
חתן בת רבינו הגה"ק זצ"ל
(אשתו מרת ביילא בת
רבקה בת רבינו היילל זצ"ל)
נלב"ע כ"ב אייר
תנצב"ה

פר' בחוקתי תשפ"ב

בס"ד, גליון מס' 12

מתורתו ומורשתו של רבינו הגה"ק היילל זצ"ל
אברק"ק סאסרעגען זי"ע

פר' בחוקתי

(ולקראת ל"ג בעומר - שיטת רשב"י בגמ' ובזוהר הק')

לקדש את הענינים הגשמיים

אם בחקתי תלכו וגו' ונתתי גשמיכם בעתם וגו'

(ויקרא כ"ו ג'-ד')

וזהו שאמר הכתוב "אם בחוקתי תלכו", לא רק כשאתם לומדים את התורה אלא אף כאשר אתם "הולכים" והיינו "הנהג בהן מנהג דרך ארץ" כרבי ישמעאל, אך עם כל זה אתם עוסקים בזה לשם שמים ואינכם מסיחים דעתכם מן התורה כנ"ל, אזי "ונתתי גשמיכם בעתם"².

ואמר "גשמיכם" ו"לחמכם", ולא "גשם" ו"לחם", על פי מה דאיתא בזוהר הק' בפרשתנו (דף ק"ג ע"א) על הפסוק "אם בחקתי תלכו וגו' ועשיתם אתם" שאם מקיים את התורה והולך בדרך ד', נעשה כביכול שותף עם הקב"ה, ואם כן שפיר נחשב "גשמיכם" ו"לחמכם".

והנה הזוהר הק' מסיק שם "ולא הוה מלכא בעלמא דזכה להאי כדוד". ולכאורה איך יתכן זה והלא דוד הי' מלך ישראל וממונה על הנהגת כלל ישראל (כדמצינו בסנהדרין ט"ז ע"א), אלא על כרחך כנ"ל שלא הסיח דעתו מהתורה.

וזהו שאמר המדרש "הדא הוא דכתיב חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדתיך אמר דוד רבונו של עולם, בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר למקום פלוני ולבית דירה פלונית אני הולך והיו רגלי מביאות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות", כלומר שאף כאשר הי' עלי ללכת למקום פלוני ולבית דירה פלונית כדי לעסוק בעניני הציבור ובשאר ענינים גשמיים, מכל מקום "חשבתי רגלי" וכוונתי "אל עדתיך"³.

פי' רש"י, אם בחקתי תלכו, שתהיו עמלים בתורה.

במדרש (ויקרא רבה ל"ה א') הדא הוא דכתיב "חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדתיך" (תהילים קי"ט ג"ט), אמר דוד רבונו של עולם בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר למקום פלוני ולבית דירה פלונית אני הולך והיו רגלי מביאות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, הה"ד "ואשיבה רגלי אל עדתיך".

אפשר לפרש בהקדם מה שפי' רש"י בפר' אחרי על הפסוק (ויקרא י"ח ד') "את משפטי תעשו ואת חקתי תשמרו ללכת בהם אני ד' אלקיכם" ופי' רש"י מה שכתב "ללכת בהם" - "אל תפטר מתוכם, שלא תאמר למדתי חכמת ישראל אלך ואלמד חכמת האומות".

והי' אפשר להבין שצריך לעסוק בתורה יומם ולילה ממש דברים ככתבם ואין לעסוק בצרכיו הנחוצים לעולם הזה, והרי זה כדעת רבי שמעון בר יוחאי (ברכות ל"ה ע"ב) שפי' הפסוק (יהושע א' ח') "לא ימוש ספר התורה הזה מפיך והגית בו יומם ולילה" לדברים ככתבן, ודלא כרבי ישמעאל דסבר "הנהג בהן מנהג דרך ארץ, חורש בשעת חרישה וזורע בשעת זריעה וכו'", הלא בגמ' מסיק שם "הרבה עשו כרבי ישמעאל ועלתה בידן כר' שמעון בן יוחי ולא עלתה בידן".

אלא צריך לומר כדכתב הרמב"ם (הל' דעות פ"ג) שמי שכל מעשיו לשם שמים גם באכילה ושת' ושאר ענינים גשמיים נחשב לו כאילו עוסק בתורה¹.

¹ א"ה. רבינו מזכיר ענין זה פעמים רבות בספרו ומציין לדברי הרמב"ם הללו. והנה הרמב"ם שם כתב שצריך שכל מעשיו יהיו לשם שמים, ובסוף הפרק כתב הרמב"ם "ואפילו בשעה שהוא ישן אם ישן לדעת כדי שתנוח דעתו עליו וינח גופו כדי שלא יחלה ולא יוכל לעבוד את ד' והוא חולה, נמצאת שינה שלו עבודה למקום ברוך הוא וכו'", אך לא כתב שנחשב כאילו עוסק בתורה.

ואולי אפשר לומר כוונת רבינו עפ"י מ"ש התוס' (ברכות י"א ע"ב ד"ה שכבר) "וא"ת מאי שנא מסוכה שצריך לברך על כל סעודה וסעודה לישב בסוכה. וי"ל דשאני תורה שאינו מייאש דעתו דכל שעה אדם מחוייב ללמוד דכתיב והגית בו יומם ולילה והיו כמו יושב כל היום בלא הפסק". וזהו דווקא כשאינו מסיח דעתו ואף בדבריו הגשמיים דעתו על התורה, וכמ"ש הרא"ש (בפסקיו שם פ"א סי"ג) "מסתבר שבני אדם שרגילין תמיד לעסוק בתורה ואפילו כשיוצאין לעסקיהן ממהירים לעשות צרכיהם כדי לחזור וללמוד ותמיד דעתם על לימודם, לא חשיב הפסק לענין הברכה",

ועיין שם בדברי חמודות בשם הגהות מיימוניות ובשם האגור ב' ביאורים בטעם הדבר שאינו הפסק, אם מפני שדעתו בכל עת על לימודו ואינו מסיח דעתו, אם מפני שבכל עת ואף במרחץ דעתו על ההלכות השייכות במרחץ.

² א"ה. לפי דברי רבינו אפשר לפרש דברי רבי ישמעאל "הנהג בהן מדת דרך ארץ", שלא אמר "נהג בדרך ארץ" אלא "הנהג בהן", שכוונתו שאף בעת הנהגתו בעניני עוה"ז נוהג בהם בתורה ועבודה ומחשבתו בהם, ואזי שפיר נחשב "לא ימוש ספר התורה הזה מפיך וגו'".

³ א"ה. יצויין שרבינו הגה"ק זצ"ל מבאר על פי דברי הזוהר הק' דלא כשיטת רשב"י, וההבנה שגם לדעת רשב"י הנוהג כשיטת רבי ישמעאל אך כוונתו לשם שמים זוכה לקיים את משפטי תעשו ואת חקתי תשמרו ללכת בהם.

פרקי אבות

(פרק ה')

חיבתן של ישראל כי הם קבלו את התורה ולכן נברא העולם בשבילם

בְּעֶשְׂרֵה מְאֻמֹּת נִבְרָא הָעוֹלָם וְכוּ'

(פ"ה מ"א)

מצינו עוד כמה דברים שבאו במנין עשרה כדאייתא במדרש (במדבר רבה ב' י"א) "בעשרה מקומות נמנו ישראל וכו'", וכן יסוד התורה מסיני עשרת הדברות. ונראה הרמז בזה, דהנה כתב רש"י (יש במדבר) "מתוך חיבתן לפניו מונה אותם כל שעה", וחיבת הקדוש ברוך הוא לישראל היא על שקבלו את התורה. ולכן כל העולם לא נברא אלא בשבילם (רש"י ריש בראשית), ולולי התורה לא נבראו שמים וארץ כדכתיב (ירמיהו ל"ג כ"ה) "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי". ולכן בריאת העולם בעשרה, יסודי התורה (עשרת הדברות) בעשרה, וחיבתן של ישראל בעשרה.

"יומן מסע"

(פרק רביעי ואחרון)

לרומניה סלובקיה הונגריה, שהתקיים לקראת יומא דהילולא קדישא של רבינו הגה"ק זצ"ל זי"ע נכתב ע"י הר"ר יצחק מנחם פולק הי"ו

המשך יום ה' ל' אדר א' וא' דר"ח אדר ב' תשפ"ב

אחרי ההשתטחות על הציון הקדוש בבית החיים שבסאסרעגען והביקור בבית הטהרה שם, נסענו כקילומטר אחד (בערך 5 דק' נסיעה), לביקור בבית הכנסת שם כיהן רבינו הגה"ק זצ"ל כיהן כרב. בשנים תר"י-תש"ן היה ביהכ"נ עדיין פעיל, לאחר מכן נמכר ע"י הקהילה ברומניה, והציוד וספרי הקודש העברו לקהילה בבוקרשט. כיום המקום משמש לחנות בגדים.

ראוי לסיפור בפני עצמו תיאור התלאות, איך שיצרנו קשר עם בעלי המקום ושכנענו אותם שיואלו לפתוח לנו את שערי ביהכ"נ לשעבר - שלא בשעות פתיחה של החנות, יכינו לנו שולחנות, כסאות, תאורה, חימום רמקולים וכו', כדי שנוכל לקיים שם תפילה, התועדות ליל שישי וסעודת הילולא וסיום מסכת לכבוד היארצייט.

נכנסנו למקום ששימש לעזרת נשים, שם התפללנו תפילת ערבית נרגשת של ראש חודש אדר. לאחר מכן פצחנו בריקודי שמחה והתרגשות מיוחדת על שנמצאים במקום כזה אשר זקננו הק' היה מעתיר פה על שארית עמו - "מקום שהתפללו אבותי". התרגשות מיוחדת היתה לנו התפילה בידוענו שלפחות 32 שנה לא נשמע כאן קול תפילה.

הר"ר דב פולק ערך סיום מסכת, ולאחר שירת "אשרי מי שגדל בתורה" הסבנו לסעודת הילולא וסעודת ר"ח מפוארת, אשר נערך ברוב פאר והדר ע"י הר"ר ברוך רוזנברג ועימו האחים ר' יוסף ור' ברוך פדר. הסבנו בהתעוררות גדולה בשירי קודש וזכרון, לעורר זכות אבות על בנים.

בתוך הסעודה כיבד הר"ר אהרן פולק את הנגיד המפואר הר"ר יחזקאל פדר הי"ו, אשר לקח על עצמו את רוב הוצאות הנסיעה המרוממת, לשאת דברים לכבוד בעל הילולא ולכבוד ההתכנסות. הר"ר יחזקאל סיפר לנוכחים והמשתתפים איך שזכה להיות בציון כבר לפני כמעט 25 שנה ולראות ישועות גדולות בזכות לימוד הספר "קודש הילולים". עוד סיפר כי לפני כל עסקה מעיין הוא בספר ומחפש עניין הקשור לזמן והמקום, ורואה כזכות עצומה להיות שותף בעניין נעלה זה.

עוד חיזק הוא ועודד את המסיבים לקבוע לימוד מוסר מתוך הספר 'מנורת המאור' כמו שכותב רבינו בעל הילולא ליוצאי חלציו ללמוד ובזכות זה ירוו נחת והצלחה. בשלב זה הפתיע הוא את המשתתפים כשהוציא וחילק לכולם מזכרת מיוחדת מהנסיעה, ב' חלקי הספר 'מנורת המאור' עם העתק דברי הצוואה. מיותר לציין את הנאת המשתתפים, שהודו לו ובירכו אותו בכל מילי דמיטב.

לאחר מכן המשכנו שעה ארוכה בריקודים ושירי קודש, "האטס געפויילט אלעס גוט" ועוד ושהשמחה והתרוממות הרוח, הרקיעה שחקים.

לאחר ברכת המזון ירדנו למקום שהי' בית המדרש, ושוחחנו עם בעלי המקום על האפשרות לרכוש הבנין (חצי מיליון אירו...). כמו כן העלנו הצעה לערוך שם "שבת התאחדות" רבתי, היות ויש מקום גדול ניתן להכניס מזרונים, מקרר, פלטות, כל מה שצריך, ואולי עוד חזון למועד בעז"ה.

"לזאת אהובי בני רחימי לכבדני בתורה ומעשים טובים, אשר היא חיינו ואורך בעולם הזה ובעולם הבא..." (שם בהקדמה)

2

"...ולבני ד' יאריך ימיכם ושנותיכם בנעימים עם כל אשר לכם, להזכירני לטובה לקבוע עתים לתורה בכל יום ויום..." (קודש הילולים בהקדמה)

מעניין לציין שהאחים בעלי המקום דוברי עברית, הם עבדו בעבר בישראל, וסיפרו שאמם יהודיה, וכי יש להם אח נוסף הגר בנתניה בישראל. כמובן התרגשנו מאוד לשמוע זאת, כי חשבנו שבכל האיזור כולו אין יהודים כלל. המשכנו לשוחח עימם בחמימות רבה, אחד ממשתתפי המסע סיכם עמם להיות בקשר ולדאוג להם למצות לפסח, כמו גם להמשיך בהחזקת קשר קבוע לתועלת העניין. (אכן לקראת הפסח דאגו להם ל"קמחא דפיסחא", מצות ויין ועוד צרכי החג).

בשעה 21:30 עמוסי חוויות ורגשי קודש והתרוממות, יצאנו לנמל התעופה שעל יד העיר בוקרשט - נסיעה ארוכה מאוד. בשעה 03:50 לפנות בוקר הגענו לשדה התעופה. בשעה 06:15 בבוקר, יום שישי ערש"ק א' אדר ב' וב' דר"ח אדר ב' המראנו בטיסת חברת וויזא אייר לישראל.

בשעה 08:45 בבוקר, נחתנו בשעה טובה בארה"ק, עמוסי חוויות והתרוממות רוח, שמחה גדולה שזכינו לכל הטוב הזה, ותקוה טובה לשפע ישועה ורחמים, בתפילה שיושפע עלינו ועל כל משפחותינו ועל כל ישראל רב טוב, ושפע ברכה והצלחה בכל מעשי ידינו, אמן.

ייש"כ מיוחד: הר"ר הילל מרדכי הוס – יוזם הנסיעה. הר"ר יחזקאל פדר – רודף צדקה וחסד. הר"ר מרדכי לייפר – מודרך הנסיעה.

- סוף -

יומא דהילולא

בכ"ד אייר תרמ"ג, נלב"ע רבי יחיאל ב"ר צבי זלה"ה הירש, שהי' הי' איש מורם מעם, והי' מחותן כמה פעמים עם רבינו הגה"ק צ"ל; בנו רבי שלמה נשא את בתו מרת רבקה, נכד רבינו הגה"ק צ"ל רבי אליעזר בן רבי אברהם יהודה נשא את בת רבי ישראל בן רבי יחיאל הירש, ונכד רבינו הגה"ק צ"ל רבי ברוך בן רבי אברהם יהודה נשא את בת רבי יעקב בן רבי יחיאל הירש. נינת רבינו הגה"ק צ"ל מרת ביילא בת רבי שלמה ומרת רבקה הירש נישאה לרבי חיים יחזקאל לאזר (שיום היארצייט שלו חל בכ"ב אייר) בן מרת רחל בתו של רבי יחיאל הירש. מנו"כ בבית החיים בפראטא.

תנצב"ה

"עיקר כיבוד אב ואם לעשות רצון אבינו שבשמים כי זה נחשב לאבות כאילו המה עושים, והעיקר לקבוע עתים בכל יום ויום לתורה..." (שם בהקדמה)

3

"...מי שזכה להיות לו בנים וחתנים צדיקים וכו' המעשים שלהם יהיו לו למשען בעולם הבא וכו' ואין לנו חסד גדול מזה..." (עפ"י קודש הילולים בהקדמה)

דברי התענוגים

ד"ת לקראת חג מתן תורתנו, מאת רבינו בנימין וואלף בן רבנו יואל זצ"ל רייכלס אב"ד שאפי, מח"ס "דברי התענוגים"
אבי אם אביו של רבינו הגה"ק זצ"ל
נערך ע"י נו"נ רבינו הגה"ק זצ"ל ורבינו בעל הדברי תענוגים הרב חיים יהושע זאב אורן הי"ו.

הרכנת השמים על הר סיני מלמדת על מעלת הענוה וההכנעה

וַיֹּאמֶר ד' אֶל מֹשֶׁה פֹּה תֹאמַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲתֶם אֲתֶם כִּי מִן הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם

(שמות כ' י"ט-כ')

והנה בפרשת בראשית כתיב, 'ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו, פירש רש"י, 'נעשה אדם', אע"פ שלא סייעוהו ביצירתו ויש מקום לאפיקורסים לרדות, לא נמנע הכתוב מללמד דרך ארץ ומידת ענוה, שיהיה הגדול נמלך ונטל רשות מן הקטן, שהקב"ה נמלך עם בית דינו, ע"כ. אך האפיקורסים לא סוברים שהקב"ה נמלך עם בית דינו, משום דכתיב ביה 'ה' מלך גאות לבש'. אלא פקרו ואמרו שיש שתי רשויות ח"ו, ולשיטתם, הפסוק 'נעשה אדם' מסייעם. אך אם נמצא במקום אחר שהקב"ה מכניע את עצמו, אם כן אין מקום לטעות, ויהיה תירוץ מספיק להשיב לאפיקורסים.

לפי זה מיושב היטב המשך הפסוקים, 'אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם', ועל כרחנו צריכים לומר שהרכין הקב"ה את השמים על הר סיני, כי מחמת אהבת הנמוכים לחוד היה לו להגביה את הר סיני. והסיבה שהרכין את השמים היא להראות מידת ענוה, שהגדול יכניע את עצמו לקטן. ואם כן נסתרת סברת האפיקורסים בביאור הפסוק 'נעשה אדם', כי בוודאי שגם שם הפירוש הוא שיהיה הגדול נמלך ונטל רשות מן הקטן. ולכן המשיך הכתוב ואמר, 'לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם', להרחיקנו מכפירת האפיקורסים האומרים שיש שתי רשויות ח"ו.

ולפי זה יבואר היטב תמיהת המדרש, אומה ששמעו מהר סיני 'אנכי ה' אלקיך', ולבסוף יעשו את העגל [ז"ל פסיקתא דרב כהנא (פיקסא ב' כי תשא): 'רבים אומרים לנפשי' (תהלים ג), אומרים לישראל, אומה ששמעה מפי אלהיה בהר סיני 'לא יהיה לך אלהים אחרים על פני', ולסוף ארבעים יום אמרה לעגל 'אלה אלהיך ישראל' וכו']. כלומר, אומה ששמעו מהר סיני, וראו שלא הגביה הקב"ה את ההר, אלא הרכין עליו את השמים ושמי השמים, להורות שהגדול יכניע את עצמו אל הקטן. ואם כן, אין מקום לאפיקורסים לטעות בביאור הכתוב 'נעשה אדם', שיש הלילה שתי רשויות. והשתא התמיה קיימת, למה בסוף עשו את העגל. (דברי התענוגים סוף פרשת יתרו אות קמ"ד)

איתא בספרא (ר"פ ויקרא), רבי ישמעאל אומר, בשלוש עשרה מידות התורה נדרשת בהן וכו'. שני כתובים המכחישים זה את זה עד שיבוא השלישי ויכריע ביניהם. כיצד, כתוב אחד אומר 'וירד ד' על הר סיני אל ראש ההר', וכתוב אחר אומר 'מן השמים השמיעך את קולו'. הכריע השלישי, 'כי מן השמים דברתי עמכם', מלמד שהרכין הקב"ה שמים ושמי שמים על הר סיני.

וצריך להבין, הלוא את הפירוש הזה אפשר לומר בלא הכתוב השלישי, אלא מיד כתירון לקושיא בין שני הפסוקים, היה אפשר לתרץ שכוונת הפסוק השני, 'מן השמים השמיעך את קולו', היא שהרכין הקב"ה את השמים על הר סיני, ולא קשיא קראי אהדדי. ועוד יש לדקדק, מנא לן דהרכין הקב"ה את השמים, דילמא הגביה את הר סיני אל השמים. אשר על כן הביא המדרש פסוק שלישי, 'אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם'. כי לכאורה היה צריך להיות כתוב 'אתם שמעתם', ומה שייך לומר 'ראיתם' בנוגע לדיבור. אלא שמע מינה שהרכין הקב"ה שמים ושמי שמים על הר סיני, וזהו משמעות הפסוק, 'אתם ראיתם' את המקום שממנו יצא הדיבור, כי לא הגביה אותו הקב"ה, והיה ביכולתם לראותו.

ולשם איזו תכלית הרכין הקב"ה את השמים - כדי שנלמד ממנו ית', שהחשוב יכניע את עצמו גם לקטן ממנו. כי אמנם מעצם נתינת התורה על הר סיני ילפינן את חביבותו של העניו לפני הקב"ה, כדאיתא במסכת סוטה (דף ה' ע"א), אמר רב יוסף, לעולם ילמד אדם מדעת קונו, שהרי הקב"ה הניח כל הרים וגבעות והשרה שכינתו על הר סיני. ופירש רש"י, ילמד אדם מדעת קונו, לאהוב את הנמוכות, עכ"ל. אמנם אם רק מחמת חביבותו של הר סיני שלא נתגאה, היה להקב"ה להגביה את הר סיני, ולא היינו למדים שעל הגדול להכניע את עצמו לקטן, אבל מהא דהרכין הקב"ה את השמים על הר סיני למדנו זאת [והיינו כדאיתא בגמרא שם, ומסתברא כמ"ד אני 'את דכא', שהרי הקב"ה הניח כל הרים וגבעות והשרה שכינתו על הר סיני, ולא גבה הר סיני למעלה].

לקבלת הגליון בעז"ה מידי שבוע, וכן לקבלת גליונות קודמים

נא לשלוח בקשה לכתובת: info@Kodesh-Hilulim.com

כמו"כ כל מי שיכול להעשיר ברעיונות ומאמרים וכדו' למטרות הגליון נא לשלוח לכתובת הנ"ל.